

ת"פ 55809/01/16 - פרקליטות מחוז חיפה - פלילי נגד אימן סעדה

בית משפט השלום בקריות

ת"פ 55809-01-16 פרקליטות מחוז חיפה - פלילי נ'
סעדה

בפני
בעניין: כבוד השופט יוסי טורס
פרקליטות מחוז חיפה - פלילי

המאשימה

נגד

אימן סעדה

הנאשם

גזר דין

כתב האישום וההליכים

1. הנאשם הורשע, לאחר שמיעת ראיות, בעבירה של תקיפת חסר ישע, לפי סעיף 368ב(א) סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין). בהתאם לממצאים שנקבעו בהכרעת הדין, עבד הנאשם כמטפל בבית אבות "בן יהודה" שבקריית אתא. אותה העת התגורר במחלקה הסיעודית בבית האבות א.ס (להלן -הקורבן), קשיש סיעודי, אשר אינו מתקשר עם הסביבה, סובל מדמנציה ומרותק למיטתו. כפי שנקבע בהכרעת הדין, ביום 20.1.16 בשעה 07:00 לערך, בעת שהכין את הקורבן למקלחת, תקף אותו הנאשם, בכך שהיכה בו באמצעות כף ידו בפניו. עקב כך, נגרמו לקורבן סימנים אדומים והמטומה בלחי שמאל.

2. כאמור, הנאשם כפר בעובדות כתב האישום ולאחר שמיעת ראיות קבעתי כי הוכחו עובדות כתב האישום. עם זאת, כפי שיובהר להלן, במסגרת שיחה עם קצין המבחן (וכך גם בטיעונים לעונש), אישר הנאשם את נכונות כתב האישום, וזאת בניגוד למהלך הדברים בעת ניהול המשפט.

תסקיר שרות המבחן

3. שירות המבחן הגיש תסקיר בעניינו של הנאשם. מהתסקיר עולה כי הנאשם כבן 36, נשוי ואב לארבעה ילדים, ומתמודד עם מצב בריאות רעוע של בני משפחתו. מגיל צעיר עוסק הנאשם בקרטה, והוא השתתף בתחרויות, ייצג את נבחרת ישראל, השלים לימודי תעודה בהדרכת קרטה, ואף הוסמך כשופט בתחרויות. במשך כעשר שנים עבד הנאשם בתחום סיעוד קשישים, ומזה כשנה וחצי אינו עובד, בשל תיק זה. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מקבל אחריות מלאה

עמוד 1

על מעשיו ולדבריו איבד שליטה ביום האירוע וכיום הוא חש בושה עמוקה מהמעשה. שירות המבחן ציין כי מדובר באדם המנהל אורח חיים נורמטיבי, שאינו מביע נזקקות טיפולית ואשר הפיק את הלקח מההליך הנוכחי. לאור זאת המליץ שירות המבחן על ענישה בדמות צו של"צ, מאסר מותנה והתחייבות להימנע מעבירה.

4. להשלמת התמונה יאמר כי שירות המבחן לא עימת את הנאשם עם העובדה כי במהלך המשפט טען כי התלונה נגדו שקרית וכי לא היכה את הקורבן. ראוי היה לדעת כי נושא זה ימצא ביטוי בתסקיר, טרם הגעה למסקנה בדבר קבלת אחריות וחרטה.

טיעוני הצדדים לעונש

5. ב"כ המאשימה הפנתה לחומרת המעשה; לנזק שנגרם לקורבן; לכך שמדובר באדם סיעודי שאין ביכולתו לתקשר עם הסביבה; וכי הנאשם הוא המופקד על שלומו ובטחונו. צוין כי הערכים המוגנים שנפגעו הם שלמות גופו ובטחונו של הקורבן והגנה על שלומם של קשישים וחסרי ישע. כן הגישה המאשימה את הרישום הפלילי של הנאשם, הכולל הרשעה יחידה, שהתיישנה (ע/1). ביחס לאמור בתסקיר טענה המאשימה כי הוא מנותק מן המציאות, שכן במהלך המשפט לא קיבל הנאשם אחריות למעשיו ואף בתסקיר השליך את האחריות למעשיו על הקורבן. לשיטת המאשימה, קבלת אחריות בפני שירות המבחן, לאחר ניהול הליך הוכחות ושמיעת ראיות, היא בגדר מקצה שיפורים בלבד ואינה מבטאת קבלת אחריות מלאה. ביחס למתחם העונש ההולם נטען למתחם הנע בין 7 חודשי מאסר בפועל ועד 15 חודשי מאסר בפועל, ועתירת המאשימה הייתה לעונש בחלקו האמצעי של המתחם, מאסר על תנאי ופיצוי לקורבן.

6. ב"כ הנאשם טען כי הנאשם הוא אדם צעיר, נשוי ואב ל-4 ילדים, המתמודד עם מצב בריאותי קשה שלו ושל בני משפחתו כאמור במסמכים שהוגשו (ענ/1). ביחס לביצוע העבירה נטען כי באותה העת קיבל הנאשם בשורות רעות והיה עצבני מאוד. כן צוין שמדובר היה באירוע חד פעמי שגרם לחבלה קלה שטופלה בפולידין בלבד. הסנגור הדגיש כי הנאשם מקבל כיום אחריות למעשיו ומביע חרטה ובושה. כן ציין הסנגור כי הנאשם היה עצור בשל האירוע במשך 5 ימים, והוא מצוי עד היום תחת תנאים מגבילים ואינו עובד.

7. הנאשם בדברו האחרון הביע בושה וציין כי איבד שליטה בעת המעשה ועשה טעות. כן טען כי בני משפחתו מתמודדים עם בעיות בריאותיות קשות וכל רצונו הוא להמשיך את חייו כאדם רגיל ולשמור על משפחתו.

דין והכרעה

קביעת מתחם הענישה

8. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין על בית המשפט לקבוע את מתחם הענישה ההולם את העבירה

בנסיבותיה. לאחר קביעת המתחם יש להחליט אם ראוי לסטות ממנו, לקולה או לחומרה, שאחרת ייגזר העונש בגדרי המתחם שנקבע. בעת קביעת מתחם העונש ההולם מתחשב בית המשפט בעקרון המנחה בענישה - הלימה, בערך החברתי שנפגע, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כאמור בסעיף 40ט' לחוק העונשין.

9. **הערכים המוגנים בבסיס העבירה:** הערך המוגן שנפגע הוא הגנה על שלום גופו ובטחונו של אדם. במקרה שבפני מדובר בפגיעה ממשית בערכים המוגנים, שעה שהקורבן הוא אדם חסר ישע, שאין ביכולתו להגן על עצמו ולו לזעוק לעזרה. ראו:

"הפגיעה במתלונן חסר הישע אינה אך פגיעה פיזית, אלא יש בה פגיעה בביטחונו של המתלונן להסתובב כרצונו ברחובות העיר ולצאת מביתו כאשר הוא חפץ בכך. פגיעה זו קשה לרפא." (ע"פ 5213/06 וונדמו נ' מדינת ישראל (9.5.07)).

10. **נסיבות הקשורות לביצוע העבירה:** המדובר אומנם על אירוע בודד וקצר, אך אין להקל בו ראש. פער הכוחות בין הצדדים ברור מאליו. הנאשם הוא בחור צעיר, כבן 36, העוסק באומנות לחימה ואשר כוחו במותניו, ואילו הקורבן הוא קשיש סיעודי המרותק למיטתו. לכך יש להוסיף כי הנאשם הוא שהיה אמון על הטיפול בקורבן, וזה האחרון תלוי בו באופן מלא, ובשל כך מצופה ממנו לנהוג בחמלה וסבלנות כלפי החוסים הנתונים לחסדיו. אציין גם כי הקורבן הוא אדם שאינו מתקשר, בשל מחלתו, ומכאן שאלימות מסוג זה אינה יכולה להתגלות, אלא אם אחד העובדים מבחין בה ומדווח (כפי שהיה במקרה זה). ביחס לנזק שנגרם, אפנה לתמונות שהוגשו המתארות סימנים אדומים והמטומה בלחי שמאל (2/ת).

11. **מדיניות הענישה:** בתי המשפט עמדו על החומרה הרבה הנובעת מעבירות אלימות כלפי חסרי ישע ועל הצורך לפעול בנחרצות ובתקיפות בנגע האלימות מסוג זה, וזאת על דרך הטלת עונשים חמורים. ראו:

"במדינת ישראל קיימת תופעה נרחבת של קשישים, הן במוסדות והן בביתם, אשר נעזרים במטפלים. מעשי תקיפה ואלימות של מטפלים כלפי מטופלים ככלל קשים לגילוי, בשל העדר יכולת פיזית או נפשית של קורבנות העבירה להתלונן על הנעשה בהם בחדרי חדרים. כאשר מגיעים מקרים שכאלה ראוי שיזכו, אם כן, למענה שיפוטי הולם לפיו לא ניתן להשלים עם מעשי אלימות, השפלה וניצול של קשישים אלו בידי מטפליהם. חשוב שבתי המשפט יעבירו מסר ברור, נחרץ וחד משמעי שיש בו התוויה של נורמות התנהגות ראויות והצבת הגדר שמעבר לה אותן התנהגויות הן פסולות ואסורות" (ע"פ 1836/12 קריסנה נריינה נ' מדינת ישראל (1/6/12)).

וכן:

"כל מי שיפגע פגיעה חמורה בקשיש חסר ישע, בין אם זה מטופל במוסד טיפולי המיועד לקשישים סיעודיים ובין אם זה מטופל על-ידי מטפל בביתו או בכל מסגרת אחרת - צפוי הוא להכבדת ידו של בית המשפט עליו, באופן של הטלת עונש מאסר מאחורי סורג וברית, ולא לתקופה קצרה, שמא יהיה בכך כדי להרתיע מי ממטפלים אלה מפני מעשים דומים בעתיד. חברה שאינה יודעת לדאוג לקבוצות החלשות שבה - ובייחוד כאשר מדובר בקשישים חסרי-ישע שאינם מסוגלים לדאוג לצורכיהם ואף איבדו את יכולתם הקוגניטיבית, עד כדי כך שאינם יכולים לתקשר עם סביבתם - מאבדת היא לא רק חלק מן האנוש, אלא יש בכך כדי להצביע על חולשתה של חברה שכזו" (ת"פ (מחוזי ת"א) 40205/07 מ"י נ' ורטיק (4.3.08)).

12. בעניין הענישה הנוהגת בעבירות דומות אפנה לפסקי הדין הבאים: רע"פ 6590/16 ידאן נ' מדינת ישראל (7.9.16), בו הוטלו על מטפל במעון לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, 10 חודשי מאסר בגין שני אירועים בהם תקף מטופל; ע"פ 2444/15 עומר נ' מדינת ישראל (2.8.15), בו הוטלו על אח בבית חולים סיעודי 12 חודשי מאסר בגין תקיפת מטופלת - קשישה כבת 83 מונשמת ומחוסרת הכרה - אשר התבטאה בביצוע פעולות טיפול בצורה אגרסיבית ותוקפנית העולה כדי תקיפה. בית המשפט המחוזי קבע מתחם הנע בין 8-30 חודשי מאסר והעדיף את עקרון ההלימה על פני שיקולי שיקום. הערעור נדחה; ע"פ 5297/08 שוורץ נ' מדינת ישראל (11.2.09), בו הוטלו על מטפל 7 חודשי מאסר בשל כך שתקף חוסה הסובל ממוגבלות שכלית התפתחותית, באמצעות אגרופים ובעיטות; עפ"ג 4059-03-17 עבד אל רחים נ' מדינת ישראל (6.4.17), בו נידון מדריך במעון לחוסים ל-10 חודשי מאסר בפועל, בשל כך שהכה חוסה בגבו, גרר אותו במדרגות וכן היכה בו מכות אגרופים לפניו ובטנו; ע"פ 7296-09-09 אנטוניו נ' מדינת ישראל (24.12.09), בו נדחה ערעור של מטפל על חומרת עונשו - 10 חודשי מאסר - בגין הרשעתו בתקיפת חסר ישע בו טיפל. בית המשפט המחוזי דחה כאמור את הערעור תוך שציין שמדובר בעונש מקל; עפ"ג 35382-02-16 אנדריי פופוב נ' מדינת ישראל (5.2.17) בו נידון נאשם לארבע חודשי מאסר בשל כך שסטר בחוזקה על לחיו של חסר ישע, לפת את ידיו בחוזקה והכה באגרופים בפניו; עפ"ג 49330-07-13 מדינת ישראל נ' רבקה פסקואל (30.12.13) בו נידונה נאשמת ל-6 חודשי מאסר בעבודות שירות בשל כך שתקפה חסרת ישע בכך שאחזה בשתי ידיה בחוזקה בשערותיה וטלטלה את ראשה מצד לצד; ע"פ 7296-09-09 אנטוניו נ' מדינת ישראל (24.12.09), בו נידון נאשם לעשרה חודשי מאסר בפועל בשל כך שתקף חסר ישע בכך שהטיח אגרופיו בפניו והיכה אותו בחלקי גופו; עפ"ג 5287-01-15 קונור נ' מדינת ישראל (9.6.15), בו הורשעה נאשמת בתקיפת חסר ישע ונידונה ל-7 חודשי מאסר בפועל; ת"פ 31314-09-11 מדינת ישראל נ' פינטשון (1.2.12), בו נידונה נאשמת ל-12 חודשי מאסר בגין תקיפת חסר ישע, אשר התבטאה בכך שבמספר הזדמנויות צבטה את המתלוננות, הכתה ודחפה אותה, בעטה בה ומשכה בשערותיה.

13. לאור כל זאת, אני בדעה כי מתחם הענישה ההולם את העבירה מושא עניינינו, נע בין מספר חודשי מאסר, שניתן לשאת בהם בעבודות שירות, ועד 15 חודשי מאסר בפועל.

קביעת עונשו של הנאשם

14. אקדים ואומר כי דעתי היא שיש לגזור את עונשו של הנאשם בגדרי מתחם הענישה ואף הסנגור לא טען לחריגה מהמתחם. בכל מקרה, הנאשם לא החל בהליך טיפולי כלשהו ואף שירות המבחן לא התרשם מנזקקות טיפולית. משכך, אין מקום לשקול שיקולי שיקום.

15. לצורך קביעת עונשו של הנאשם הבאתי בחשבון כי בעברו עבירת אלימות קודמת, אם כי מדובר בעבירה שבוצעה לפני כשש עשרה שנים והיא התיישנה. הבאתי גם בחשבון את כפירת הנאשם. אומנם, מובן שאין לראות בכך נסיבה לחומרה ואולם, אין הוא זכאי ליהנות מההקלה לה זוכים אלו המקבלים אחריות למעשיהם וחוסכים את עדות העדים. הנאשם ניהל הליך מלא, במסגרתו הטיח טענות קשות בעובדי המקום ובמיוחד בעובדת שראתה את האירוע ודיווחה עליו לממונים. עם זאת, מסקנה זו יש לסייג במעט וזאת לאור העובדה שהנאשם נטל אחריות בפני שירות המבחן ובטיעונים לעונש, ולמעשה הודה בביצוע העבירה (אף אם לא באופן רשמי). אף אם מדובר בנטילת אחריות מאוחרת, שניתן לראות בה "מעט מידי ומאוחר מידי" אין להתעלם מכך שבמעשה זה ויתר הנאשם על זכותו (לפחות המעשית) לערעור על הכרעת הדין המרשיעה ויש לזקוף זאת לזכותו.

16. כמו כן הבאתי בחשבון את גילו של הנאשם, נסיבות חייו כמפורט בתסקיר ומצבם הרפואי של בני משפחתו. כפי שעולה מהמסמכים הרפואיים שהוגשו, אשתו ובתו של הנאשם חולות במחלות לא קלות ומפאת צנעת הפרט לא אפרט בנושא. ברי בעיני כי שליחתו למאסר מאחורי סורג ובריה תביא לפגיעה קשה בבני המשפחה הזקוקים לו. לכך יש להוסיף כי הנאשם שהה בתנאים מגבילים (מעצר בית מלא) תקופה ארוכה מאוד, עובדה שמנעה ממנו לעבוד בכל התקופה על כל המשתמע מכך. אמנם, המאשימה טענה כי הנאשם לא הגיש כל בקשה בנושא חודשים רבים (ולמעשה הזניח את ענייניו), אך עדין מדובר במגבלה קשה תקופה ארוכה שיש להביא בחשבון לצורך קביעת העונש.

17. חרף כל זאת, העונש ההולם את מעשיו של הנאשם הוא עונש מאסר ומסקנה זו מתחייבת לאור גבולות מתחם הענישה שנקבע והיעדר סיכויי שיקום המצדיקים חריגה ממנו. עם זאת, לא הרי עונש בכליאה כעונש מאסר בעבודות שירות (ע"פ 6020/12 **מדינת ישראל נ' עדן** (29.4.13)). לאור כך, התלבטתי באשר לשאלה אם ראוי לאפשר לנאשם לשאת בעונשו בדרך של עבודות שירות תחת כליאתו. התלבטות זו מתחדדת לאור ההכרה ההולכת וגוברת בדבר ההשפעות השליליות של עונש מאסר בכליאה, לרבות הטמעת ערכים עברייניים (אפקט קרימינוגני). נקבע לא אחת כי ראוי להימנע מהטלת עונש מאסר בכליאה ביחס למי שאינו בעל דפוסי עבריינות מובהקים (ראה ע"פ 4318-10-11 **מדינת ישראל נ' רפאילוב ואח'** (5.1.12), חוות דעתו של כב' השופט (כתוארו אז) ר. שפירא; כן ראה גם **דו"ח הועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים, 2015** (המכונה "דו"ח ועדת דורנר")).

18. שילוב הפגיעה שתגרם לבני משפחתו של הנאשם לו יישלח לבית הסוהר, עם הפגיעה שתגרם לנאשם עצמו, מוביל למסקנה כי ראוי לאפשר לנאשם לשאת בעונשו בעבודות שירות. לכך יש להוסיף את הפגיעה שנגרמה לו בשל שהייתו הארוכה בתנאים מגבילים של מעצר בית מלא. שילוב שיקולים אלו מוביל למסקנה כי ניתן ליצור תמהיל עונשי מספק והולם, הכולל מאסר בעבודות שירות, מבלי לפגוע ביתר שיקולי הענישה (בדבר משמעות עונש המאסר בכליאה והצורך לשקול עונשים שונים, ראו בג"צ 1892/14 **האגודה לזכויות האדם בישראל ואח' נ' השר לבטחון פנים ואח'** (13.6.17), פסקה קכו' לפסק דינו של המשנה לנשיאה רובינשטיין). לדעתי, בנסיבות מקרה זה, ומבלי שתשתמע מכך הקלת ראש בחומרת המעשה, עונש מאסר בעבודות שירות יהא בו מחד גיסא להוות עונש מוחשי, ארוך וקשה, אך

מאידך גיסא לא יחשוף את הנאשם להשפעות השליליות שבכליאה מאחורי סורג ובריח וגם ימנע את הפגיעה שתתלווה לכך במשפחתו.

19. סיכומו של דבר, לאחר שבחנתי את מכלול השיקולים, הן לקולה והן לחומרה, אני מטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. **5 חודשי מאסר.** הנאשם יישא בעונש זה בדרך של עבודות שירות בהתאם לחוות דעת הממונה על עבודות השירות וזאת החל מיום 4.10.18. מובהר לנאשם כי עליו לבצע את עבודות השירות לשביעות רצון הממונה וכי אם לא יעשה כן ניתן יהיה להפקיען והוא יישא ביתרת התקופה בבית מאסר.

ב. מאסר על תנאי לתקופה של 4 חודשים והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור במשך 3 שנים כל עבירת אלימות פיזית כלפי גופו של אדם.

ג. פיצוי למתלונן ע"ס 7,000 ₪. הפיצוי ישולם במזכירות בית המשפט עד יום 2.10.18. המאשימה תמסור למזכירות בתוך 14 יום את פרטי חשבון הבנק אליו יש להעביר את הפיצוי, ותיידע את משפחת הקורבן בדבר תוכנו של גזר הדין.

זכות ערעור בתוך 45 יום

המזכירות תשלח עותק מגזר הדין לממונה למעקב.

ניתן היום, כ"ד אב תשע"ח, 05 אוגוסט 2018, במעמד הצדדים.